Normen voor emissies, gebaseerd op technisch en economisch beschikbare technieken

In de Statenmededeling waarin wij de hoofdlijnen van de bijgestelde aanpak hebben beschreven, is aangegeven dat wij komen met een nieuwe invulling van Bijlage VI van de Omgevingsverordening die bestaat uit twee onderdelen:

- Een set van normen voor de emissies per dierplaats voor de verschillende veehouderijtakken en daarbinnen diercategorieën.
- Een menukaart met maatregelen (stalsystemen, voer en management) die veehouders kunnen toepassen om hun bedrijfslocaties aan de gestelde normen te laten voldoen.

Emissienormen

Vanuit de opgave om stikstofemissies te reduceren en vanwege de juridische houdbaarheid van onze aanpak (substantiële afname emissies) is het nodig deze normen zo scherp mogelijk te stellen. 5.2.1 5.1.2.e In de hoofdlijnen hebben wij opgenomen voor de stikstofreductie in 2035 aan te sluiten bij een percentage van 46% ten opzichte van 2019 zoals dat is opgenomen in de Bouwsteen Landbouw. Om tot een goede balans te komen hebben de bureaus Connecting Agri and Food en Pouderoijen Tonnaer berekeningen uitgevoerd aan de hand van de volgende scenario's:

1. Normen afstemmen op de bedrijfseconomische draagkracht: bedrijven moeten maatregelen geheel zelf (=uit eigen liquide middelen) kunnen financieren
2. Normen afstemmen op de bedrijfseconomische draagkracht: banken financieren maatregelen
3. Geen rekening houden met bedrijfseconomische inpasbaarheid. Varianten:
    a. Geen Financiële ondersteuning
    b. Financiële ondersteuning via subsidie (40%)
    c. Differentiëren naar bedrijfsgrootte[1]

In scenario 1 en 2 is de bedrijfseconomische inpasbaarheid voorwaardelijk, dit leidt tot minder strenge normen. Scenario 3 gaat uit van de technische mogelijkheden. In scenario 1 en 2 is

[1] Omdat deze variant op een laat moment in de beleidsvorming is ingebracht is deze alleen doorgerekend voor emissiereductie en nog niet economisch

gerekend met de criteria voor bedrijfseconomische inpasbaarheid die gebruikelijk zijn in alle economische sectoren. Scenario 3c is in een tussenvorm tussen enerzijds scenario 1 en 2 en anderzijds scenario 3a. Scenario 3c differentieert het begrip 'bedrijfseconomisch inpasbaar' naar de financiële draagkracht, gekoppeld aan economische omvang van bedrijven.
De emissienormen die worden gehanteerd worden daarmee strenger van scenario 1 naar 3. Globaal gesproken leiden de eerste twee scenario's niet tot extra bedrijfsbeëindigingen en het derde scenario wel. In scenario 3a valt er een fors aantal bedrijfsbeëindigingen te verwachten, in de scenario's 3b en 3c minder, de mate waarin is afhankelijk van de verdere invulling (indeling van bedrijven in categorieën of subsidiehoogte). Deze extra bedrijfsbeëindigingen zijn voor het grootste deel te verwachten in de melkveehouderij.

De keuze van de normen moet dusdanig zijn dat het -op basis van de huidige kennis- een reële verwachting is dat de emissiereductie op veehouderijlocaties in 2035 met 46% is afgenomen ten opzichte van 2019. Zouden we nu kiezen voor een aanpak met een lagere prognose, dan zouden we nu al voorsorteren op een aanscherping bij de evaluatie in 2030, wat strijdig is met onze inzet om veehouders zoveel mogelijk duidelijkheid te bieden. Pouderoijen Tonnaer heeft berekend dat bij deze reductie de jaarlijkse emissie op bedrijfslocaties in 2035 maximaal 8,5 à 9 kton ammoniak moet zijn. Vervolgens is de emissie in 2035 bij de verschillende scenario's berekend. De uitkomsten daarvan staan in onderstaande tabel. De bandbreedte hangt samen met de (onzekerheden rond de) effectiviteit van de verschillende maatregelen.

SCENARIO	EMISSIE IN 2035 (KTON NH_3/JAAR)
1	12-12,5
2	10-11,5
3a	9-11
3b	7,5-11
3c	8,5-11,5

Op basis hiervan concluderen we dat de scenario's 1 en 2 onvoldoende zicht bieden op het realiseren van het gestelde doel voor 2035 (-46%, max 9 kton). Scenario 3a komt hierbij in de buurt, waarbij er door het stoppen van veel veehouderijlocaties een extra emissiereductie zal optreden (niet inbegrepen in de reductie in de tabel). Scenario 3b past niet binnen het

uitgangspunt dat wij geen aanvullende financiële ondersteuning voor emissiereductie in de veehouderij beschikbaar willen stellen. Bovendien is het verlenen van subsidies voor het realiseren van wettelijk verplichte maatregelen vrijwel altijd ongeoorloofde staatssteun.

Ingeval we kiezen voor scenario 3c moet dit nog verder worden ingevuld. Het gaat dan om:

- De indeling in categorieën. Gedachte is te werken met twee categorieën en de indeling te baseren op de economische omvang van bedrijven en hierbij de criteria zo te kiezen dat in een veehouderijtak maximaal 25 à 33% van de bedrijven in de categorie 'klein' valt.
- De hoogte van de norm. Ook van kleine bedrijven vragen we een maximale inzet (orde grootte max 30% ammoniakreductie, nog nader te bepalen op basis van beschikbaarheid maatregelen). We baseren de norm dan op een zo groot mogelijke emissiereductie via voer- en managementmaatregelen, al dan niet gecombineerd met relatief goedkopere stalsystemen met een lager reductiepercentage. Hierin zullen voer en managementmaatregelen naar verwachting het grootste deel van de maatregelen zijn, deze zijn op kleinere vaak wat extensievere bedrijven makkelijker inpasbaar. Daarnaast voorkomt dit lock in effecten als deze kleinere bedrijven vanwege hun ligging bij N2000 gebieden later (2030, evaluatie en gebiedsdifferentiatie) aanvullende stappen moeten nemen die wel investeringen vragen.
- Alle veehouderijtakken of alleen de veehouderijtak met relatief veel kleine bedrijven en geringe financiële armslag, de melkveehouderij en grondgebonden vleesveehouderij .

In de bijlage is een concept voor de nieuwe bijlage VI opgenomen met daarin de normen voor beide scenario's.

Beslispunt 2

Het voorstel is om in deze oriënterende bespreking een keuze te maken tussen de scenario's 3a en 3c met bovenstaande uitwerking, aan de hand van de argumenten en kanttekeningen in onderstaande tabel. In het definitieve voorstel aan de Staten, werken wij dan de gemaakte keuze verder uit.

Bij de verdere uitwerking kan het nodig zijn Connecting Agri and Food en Pouderooijen Tonnaer te vragen de uitgewerkte keuze door te rekenen als deze afwijkt van de nu

doorgerekende scenario's zodat de effecten van het uiteindelijke voorstel op economie en emissiereductie helder zijn.

Scenario	Argumenten	Kanttekeningen
3a	- Sluit aan op onze lijn tot nu toe - Totale emissiereductie (inclusief beëindigingen) is groter	- 5.2.1 5.2.1 - kwetsbaar in verband met proportionaliteit
3c	- doet recht aan de verschillen in financiële slagkracht binnen de veehouderij - sluit aan bij hanteren BBT in andere sectoren[2] - Is qua doelrealisatie op bedrijfslocaties vergelijkbaar met 3a - Deze veehouderijtakken zijn belangrijk in de gebieden rond Natura 2000 om daar het gewenste grondgebruik (geen intensieve teelten) vorm te geven.	- hierdoor zal een deel van verouderde stallen (vooralsnog) in gebruik blijven

Van eisen in bijlage VI naar normen

Op basis van de nu beschikbare stalsystemen en maatregelen passen we bijlage VI aan. De basis hiervoor ligt in de adviezen van Connecting Agri and Food en Pouderoijen Tonnaer. In het overgrote deel van de veehouderijtakken en diercategorieën leidt dit tot normen die afwijken van de tot nu gestelde eisen. Soms zijn dit kleine veranderingen, maar het kan ook gaan om forse veranderingen.

Er zijn nu takken/diercategorieën zonder reductietaakstelling en daar zijn nog steeds geen maatregelen voor beschikbaar, bijvoorbeeld zoogkoeien. Daarnaast zijn er takken/categorieën waar nu een taakstelling voor is, maar waarvoor geen maatregelen beschikbaar zijn. Bijvoorbeeld jongvee in de melkveehouderij. In beide situaties is reductie alleen mogelijk door

[2] In Europese regelgeving wordt veelal gewerkt met een BBT voor alle bedrijven en extra eisen (BBT+ of BBT++) voor grote(re) bedrijven.

minder dieren te gaan houden. In bijgevoegde concept bijlage VI geven we per veehouderijtak en diercategorie aan waar dit zich voordoet ('PM' in de kolom 'Voorlopige normen in de periode 01-01-2030 t/m 31-12-2034'). In het bijgevoegde concept is het beeld dat in het overgrote deel van de veehouderijtakken de normen minder hoog zijn dan de eisen die nu in bijlage VI staan. Dit komt doordat we in deze versie aan de veilige kant zijn gaan zitten en ruimte willen bieden aan meer integrale systemen die net iets minder emissiereductie realiseren. Op basis van de voorliggende scenarioberekeningen schatten we in dat dit leidt tot de beoogde emissiereductie.
Om invulling te geven aan (onder meer) de motie 100-2023 hebben we voor biologische kippen- en varkenshouderijbedrijven voor bestaande stallen geen reductiepercentage en voor nieuwbouw een zelfde taakstelling als voor gangbare bedrijven opgenomen.

Beslispunt 3

Willen we voor alle veehouderijtakken en diercategorieën, anders dan in de huidige aanpak een reductietaakstelling opnemen of doen we dit alleen wanneer er reducerende maatregelen, anders dan volumemaatregelen, beschikbaar zijn.

Menukaart

Wij hebben samen met Connecting Agri and Food in beeld gebracht welke stalsystemen en maatregelen op dit moment beschikbaar zijn en welk emissiereductiepercentage hiervoor geldt. Dit is gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten en uitgaande van voorzichtige inschattingen voor de reductiepercentages.